

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Kaupan toimialan tulevaisuusselonteko, Suomen Pankin Maksuneuvosto 19.9.2022

Neuvotteleva virkamies Natalia Härkin

Kaupan toimialan tulevaisuusselonteko

Taustaa

- *Hallitusohjelmaan on kirjattu laadittavan kaupan alan tulevaisuuden selonteko, jotta alaa voidaan kehittää strategisesti ja pitkäjänteisesti.*
- **Valtioneuvoston selonteko**
- **Työ- ja elinkeinoministeriö vastaa selonteon laatimisesta**

Kaupan toimialan tulevaisuusselonteon sisältöalueet

Kaupan toimialan tulevaisuusselonteko

Kaupan tulevaisuusselonteon valmistelun prosessista

**Valmistelun taustalla:
TEM:n kirjallinen
kuuleminen 49/2020 &
toimeksiannon rajaus**

- Sisällöt (6), teemat, nostot, kehittämis-
edotuksia: 9/2021
- Ohjausryhmän rajaus
selonteosta 9/2021

**Valmistelua tukevat TEM:n
hankkimat asiantuntijapalvelut:**

- Kaupan alan asiantuntija-
artikkeli 55/2020
- Kaupan tilanne-, muutos- ja
tulevaisuuskuva 3/2021
- Kaupan alan digitalisaation
edistäminen 3/2021

**Valmistelu: substanssi eri
sisällöistä**

- **Eri sisältöalueiden
asiantuntijat, virkamies- ja
asiantuntijatyöryhmä:**
substanssitetous
- Sisältövalmistelua,
johtopäätöksiä,
kehittämis-
ehdotuksia

Tilanne-, muutos- ja
tulevaisuuskuva

Johto-
päätökset

Tieto ja kehittämis-
ehdotukset
kaupan toimialan
kehittämiseksi pitkäjänteisesti
ja strategisesti sekä
skenaario ja visio

Ohjaus- ja seuranta: ohjausryhmä mm.

- Linjaa, priorisoi, ohjaa ja tukee työn
valmisteluja
- Tekee sisältö- ja kehittämis-
ehdotuksia

Parlamentaarinen seurantaryhmä

- Linjaa ja priorisoi selonteon
keskeisimmät tavoitteet
- Linjaa selonteonluonnoksen sisällöstä
ennen sen käsittelyä eduskunnassa
selontekona.

Ohjaus-, seuranta- ja työryhmätyöskentely

- Valtioneuvostossa selonteon valmistelua johtaa ministerityöryhmä
- **Parlamentaarinen seurantaryhmä**

Tehtävät:

- linjaa ja priorisoi selonteon keskeisimmät tavoitteet,
- seuraa ja ohjaa selonteon valmistelua linjaamiensa tavoitteiden mukaisesti,
- varmistaa yhteistyön ja vuorovaikutuksen eduskuntaryhmien kanssa selontekoa ja sen toteutussuunnitelmaa valmisteltaessa sekä
- linjaa selonteonluonnoksen sisällöstä ennen sen käsittelyä eduskunnassa selontekona.

Kokoonpano:

- Eduskuntaryhmät

Parlamentaarisen seurantaryhmän kokoonpano

Puheenjohtaja: ministeri Mika Lintilä

Jäsenet:

- kansanedustaja **Seppo Eskelinen** ja kansanedustaja **Maria Guzenina** (kansanedustaja **Matias Mäkynen**, varajäsen), Sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä
- kansanedustaja **Riikka Slunga-Poutsalo** ja kansanedustaja **Mikko Lundén** (kansanedustaja **Veijo Niemi**, varajäsen), Perussuomalaisten eduskuntaryhmä
- kansanedustaja **Sinuhe Wallinheimo** ja kansanedustaja **Pia Kauma** (kansanedustaja **Jaana Pelkonen**, varajäsen), Kokoomuksen eduskuntaryhmä
- kansanedustaja **Joonas Könttä** (kansanedustaja **Tuomas Kettunen**, varajäsen), Keskustan eduskuntaryhmä
- kansanedustaja **Heli Järvinen** (kansanedustaja **Tiina Elo**, varajäsen), Vihreä eduskuntaryhmä
- kansanedustaja **Merja Kyllönen** (varapuheenjohtaja), (kansanedustaja **Jussi Saramo**, varajäsen), Vasemmistoliiton eduskuntaryhmä
- kansanedustaja **Anders Norrback** (kansanedustaja **Joakim Strand**, varajäsen), Ruotsalainen eduskuntaryhmä
- kansanedustaja **Peter Östman** (kansanedustaja **Sari Tanus**, varajäsen), Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä
- kansanedustaja **Harry Harkimo**, Liike Nyt –eduskuntaryhmä

Työ- ja elinkeinoministeriö

Pääsihteeri: ylläjohtaja Ilona Lundström

Varapääsihteerit: Antti Neimala ja Sampsa Nissinen

Sihteerit: Natalia Härkin ja Sari Alho

Ohjaus-, seuranta- ja työryhmätyöskentely

Ohjausryhmä

Tehtävät:

- linjaa ja priorisoi selonteon keskeisen tarkoituksen, tavoitteet ja sisällön,
- ohjaa ja tukee virkamies- ja asiantuntijatyöryhmän valmistelua selonteon valmistelussa linjaamiensa tavoitteiden mukaisesti,
- tekee kehittämissuhteita ja johtopäätöksiä selontekoon,
- varmistaa selonteon valmistelun eteneminen eduskunnan käsittelyyn annettavalle selonteonluonnokselle sekä
- linjaa ja vahvistaa eduskunnan käsittelyyn annettavan selonteon.

Kokoonpano:

- TEM hallinnon ala sekä muut ministeriöt, puheenjohtaja Ilona Lundström
  - TEM (IYR, KOY ja TTM), KKV sekä LVM, MMM, OKM, OM, STM, VM, YM
- Elinkeinoelämän järjestöt, palkansaajajärjestöt ja sidosryhmät
  - Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry, Kaupan liitto ry, Keskuskauppakamari, Kuluttajaliitto ry, Osuustoimintakeskus Pellervo ry, Palvelualojen ammattiliitto PAM, Perheyrittäjien Liitto ry, Päivittäistavarakauppa PTY ry, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto ry, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry, Suomen Yrittäjät ry, Teknisen kaupan liitto ry, Elintarviketeollisuusliitto ry

Ohjaus-, seuranta- ja työryhmätyöskentely

Virkamies- ja asiantuntijatyöryhmä

Tehtävät:

- kerää tietoa ja taustaa kaupan alan selontekoon,
- valmistelee eduskunnan käsittelyyn annettavan selonteon ylemmän tahon antaman ohjauksen ja linjausten mukaan muun muassa tuottaen sisältöjä, aineistoa, johtopäätöksiä ja kehittämissuhteita selontekoon,
- osallistuu selonteon eri työvaiheisiin, kuten selonteon kirjoittaminen, työpajat, kyselyjen laatimiset, kuulemiset jne. sekä
- osallistuu sidosryhmäyhteistyöhön.

Kokoonpano:

- TEM ja sen hallinnonala sekä muut ministeriöt
  - TEM (IYR, AKO, TTM), KKV, BF sekä LVM, MMM, OM, STM, VM, YM, puheenjohtaja Natalia Härkin
- Asiantuntijatahot
  - Aalto yliopisto, Tampereen yliopisto
- Muu työskentely
  - Huoltovarmuuskeskus

Kehittämissuositusten painopistealueet

1.

Luodaan uusia ja kehitetään voimassa olevia kansallisia järjestelmiä, toimintamalleja ja säännöksiä edistämään kaupan alan uudistumista sekä kasvukykyä

2.

Vauhditetaan kaupan alan uudistumista, kasvua ja kansainvälistymistä TKI-panoksilla ja ohjelmatyöllä

3.

Vaikutetaan kansainvälisesti EU-tasolla ja EU-alueen ulkopuolella kaupan alaa koskeviin sisältöihin/asioihin

* Kattaa kaikki selonteon sisältöalueet (6), yhteensä 39 kehittämissuositusta. Luonnos 11.4.2022.

Kaupan toimialan visio vuonna 2032

Vuonna 2032 Suomessa toimii vahva kaupan toimialan ekosysteemi, jossa syntyy asiakaslähtöisiä, myös kansainvälisesti menestyviä tuote- ja palveluinnovaatioita sekä uudenlaisia kaupan toimintakonsepteja. Toimintaympäristö tukee kaupan alan yritysten ja suomalaisten brändien vahvan kotimarkkina-aseman säilyttämistä sekä kansainvälistä menestymistä. Kaupan toimiala koetaan osaajia ja investointeja houkuttelevana liiketoiminta-alana ja työpaikkana. Vastuu ihmisistä sekä ympäristöstä ovat suomalaisen kaupan valttikortteja.

Skenaariot kaupan alan kehitysnäkymistä 2032:

- 1.** Ekosysteemisesti uudistunut kansainvälisesti kilpailukykyinen kauppa
- 2.** Kilpailuhaitan kokenut kauppa
- 3.** Kilpailukyvyn menettänyt kauppa

Kauppan tulevaisuusselonteon kuuleminen

- Avoin kirjallinen kuuleminen toteutettu ajalla 20.4. – 1.6.2022
  - **Kuulemisen luonnosversio linkissä:**
<https://www.lausuntopalvelu.fi/FI/Proposal/DownloadProposalAttachment?attachmentId=17617>
  - **Linkki kirjalliseen kuulemiseen, Lausuntopalvelu.fi:**
<https://www.lausuntopalvelu.fi/FI/Proposal/Participation?proposalId=a3cfec4d-7799-4c4b-8557-aeab1cf68f83>
- **Valmistelussa**
  - Selonteon viimeistely luovutettavaksi eduskunnalle

Kaupan toimialan tulevaisuusselonteko

Digitalisaatio kaupan alan uudistajana ja globaalikauppa – nostoja maksamisesta mm.

- Digitaalinen maksaminen, verkkokauppa, maksukortit, mobiilimaksaminen, kontaktivapaat ja biometriset ratkaisut
- Datan hallinta, turvallisuus, vastuullisuus, kyberturvallisuus
- Käteismaksaminen

Kaupan toimialan tulevaisuusselonteko

Digitalisaatio kaupan alan uudistajana ja globaalikauppa – nostoja maksamisesta

Johtopäätös 10. *Tekoälyn, automatisaation sekä uusien teknologisten ratkaisujen myötä digitaalinen maksaminen yleistyy yhä sekä muuttaa muotoaan voimakkaasti nykyisestä. Maksamisen muutoksen kehitys ei koske ainoastaan verkkokauppaa, vaan kaikkia monikanavaisen kaupan muotoja, myös miehittämättömien kauppojen yleistyessä. Asiakkaiden valinnoissa voittavia maksamisen konsepteja ovat luotettavat, helpot ja elämykselliset maksamisratkaisut, joihin yhdistyy myös muita toimintoja, kuten oman datan käyttö.*

Tulevaisuudessa suomalainen kaupan toimiala on vastannut teknologiseen kehitykseen maksamisen muutoksessa ja sijoittuu kehityksen kärkeen. Kaupan ala on ennakkoluulottomasti uudistanut digitaalisen maksamisen ja toimialalla on käytössä luotettavat digitaalisen maksamisen uudet maksamisratkaisut.

Kehittämisehdotus 17. **Toteutetaan digitaalisen maksamisen -ohjelma kaupan alan yrityksille.** Ohjelmassa kehitetään ja innovoidaan tutkimus- ja teknologiatoimijoiden sekä kaupan alan yritysten kanssa uusia ja turvallisia maksujärjestelmiä ja –tapoja muun muassa digitaaliseen maksamiseen, mobiilimaksamiseen, kontaktivapaaseen ja biometriseen maksamiseen. Ohjelmassa kaupan alan yritykset kehittävät ja ottavat käyttöön digitaalisia maksamisratkaisuja asiakaslähtöisesti sekä palvelumuotoilevat digitaalista maksamista omiin ostopolkuihinsa voittavina konsepteina.

Keskeisiä askelmerkkejä selonteon valmistelussa

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

 **Kaupan alan
tulevaisuusselonteko**

Selonteon sisällysluettelo

1. Selonteon tausta, tarkoitus ja laatiminen

2. Kaupan toimialan tilanne- ja muutoskuva

3. Kuluttajakäyttäytyminen ja asiakaslähtöisyys

4. Kaupan alan työllisyys, osaaminen ja koulutus

5. Kauppa osana alueiden elinvoimaisuutta ja huoltovarmuutta

6. Digitalisaatio kaupan alan uudistajana ja globaalikauppa

7. Kestävä kauppa, ilmastonmuutos ja yritysvastuu

8. Markkinoiden toimivuus ja kilpailullisuus sekä markkinoiden välinen sääntely

9. Yhteenveto kehittämis ehdotuksista

10. Suomalaisen kaupan toimialan visio ja skenaariot vuonna 2032

Kaupan toimialan tulevaisuusselonteon valmistelun aikatauluista nostoja, v. 2021 - 2022

Selonteon valmistelu ja kirjoittaminen

Kaupan toimialan tulevaisuusselonteon valmistelun aikatauluista nostoja, v. 2020

Maaliskuu
Ohjausryhmän
sekä virkamies-
ja asiantuntija-
työryhmän
asettaminen

Huhti–toukokuu
Kirjallinen kuuleminen

Touko–elokuu
• Kirjallisen kuulemisen yhteenvedon ja kuulemisen vaikutusten työstäminen selonteon valmisteluun
• Ostopalvelujen kilpailutukset ja hankinnat

Marraskuu
Parlamentaarisen seurantaryhmän asettaminen

MAALIS

HUHTI

TOUKO

KESÄ

HEINÄ

ELO

SYYS

LOKA

MARRAS

JOULU

Kesä-lokakuu, julkaisu 3.12.2020
Asiantuntija-artikkelin hankinnan toteutus

Elokuu 2020 –maaliskuu 2021: 3.8.– 3/2021
Kaupan digitalisaation edistämisen hankinnan toteutus

Syyskuu 2020 –maaliskuu 2021: 15.9.– 3/2021
Kaupan tilanne-, muutos- ja tulevaisuudenkuva hankinnan toteutus

Selonteon tiedonhankinta ja kirjoittaminen

Maalis 2020–joulukuu 2020

Selonteon tiedonhankinta ja kirjoittamista, työvaiheina myös muun muassa kyselyjä, työpajoja, kirjallinen kuuleminen, eri työryhmien työskentelyt jne. Selonteko valmistuu vuonna 2021.

Kiitos!

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

 **Kaupan alan
tulevaisuusselonteko**